

This project is co-funded by the European Union
and the Republic of Turkey

Türkiye’de İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi
Projesi (www.isgip.org)

Improvement of Occupational
Health and Safety Conditions at Workplaces in Turkey (www.isgip.org)

İSG Yönetim Sistemleri

10 Adımda Etkin İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi

Nick Hardie C.Eng. Maden Mühendisi
2011

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

- Sistem nedir?

Bütün oyuncuların gol atmak için neler yapmak gerektiğini bilmesini sağlayan, bir takım olarak nasıl oynayacağımızın planıdır.

Herkesin güvenli çalışma sistemini anlayabilmesi için kurallar belirleriz.

Yapılan plana bütün oyuncuların uyması gerekir.

Yöneticilerin plana bağlı kalması çok önemlidir: “Yönettiğiniz kişilerden, en fazla kendi asgari standartlarınız kadarını bekleyebilirsiniz.”

**İş Sağlığı ve Güvenliğinde başarı
işletmenin başarısına denktir.**

SİZİN başarınız

İyi İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi sağ duyu demektir!

Tehlikelerin Belirlenmesi
Risklerin Değerlendirilmesi
Kayıt tutma ve Analiz
Acil Durumlara Hazırlık ile
Kontrol SİZDE!

6 gün önce yaşanan benzer bir olayın ardından Kahramanmarař'ta meydana gelen toprak kaymasında 9 kişi hayatını kaybetti.

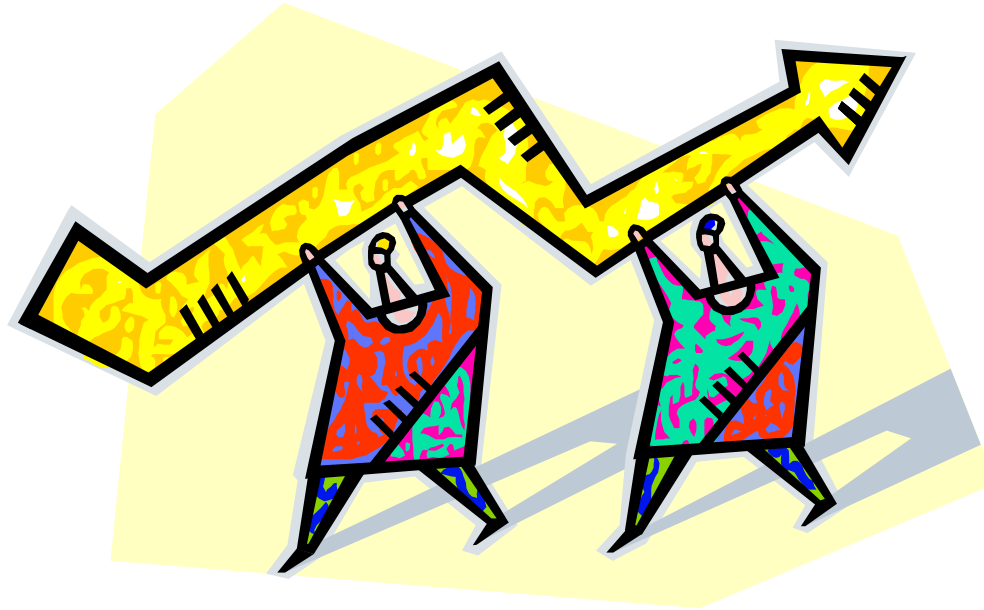
Ankara OSTİM Sanayi Sitesi 3.2.2011

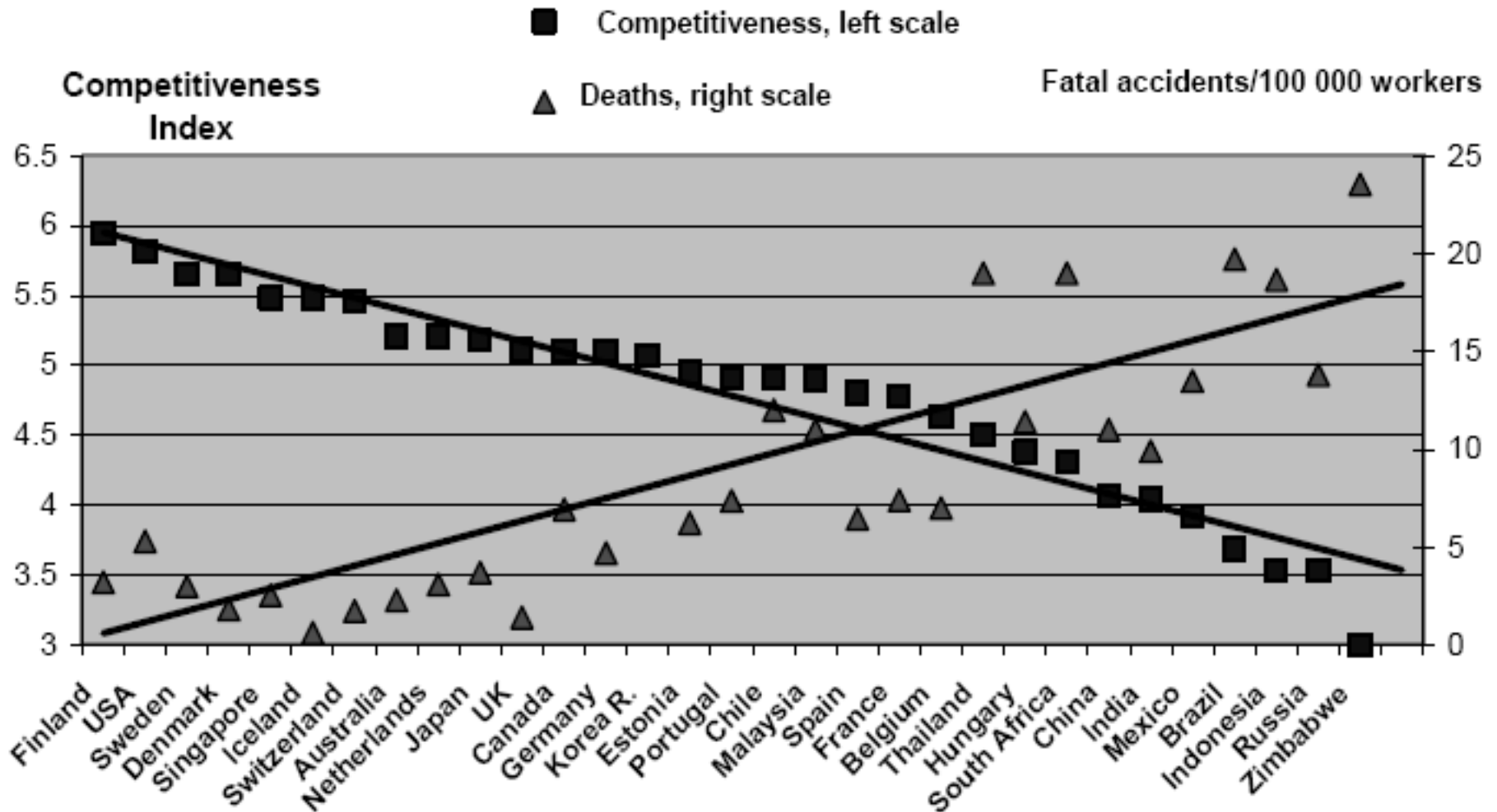
İSG'nin, Verimliliğin ve Kalitenin iyileştirilmesi

- Aynı zamanda
- Aynı faaliyetlerle

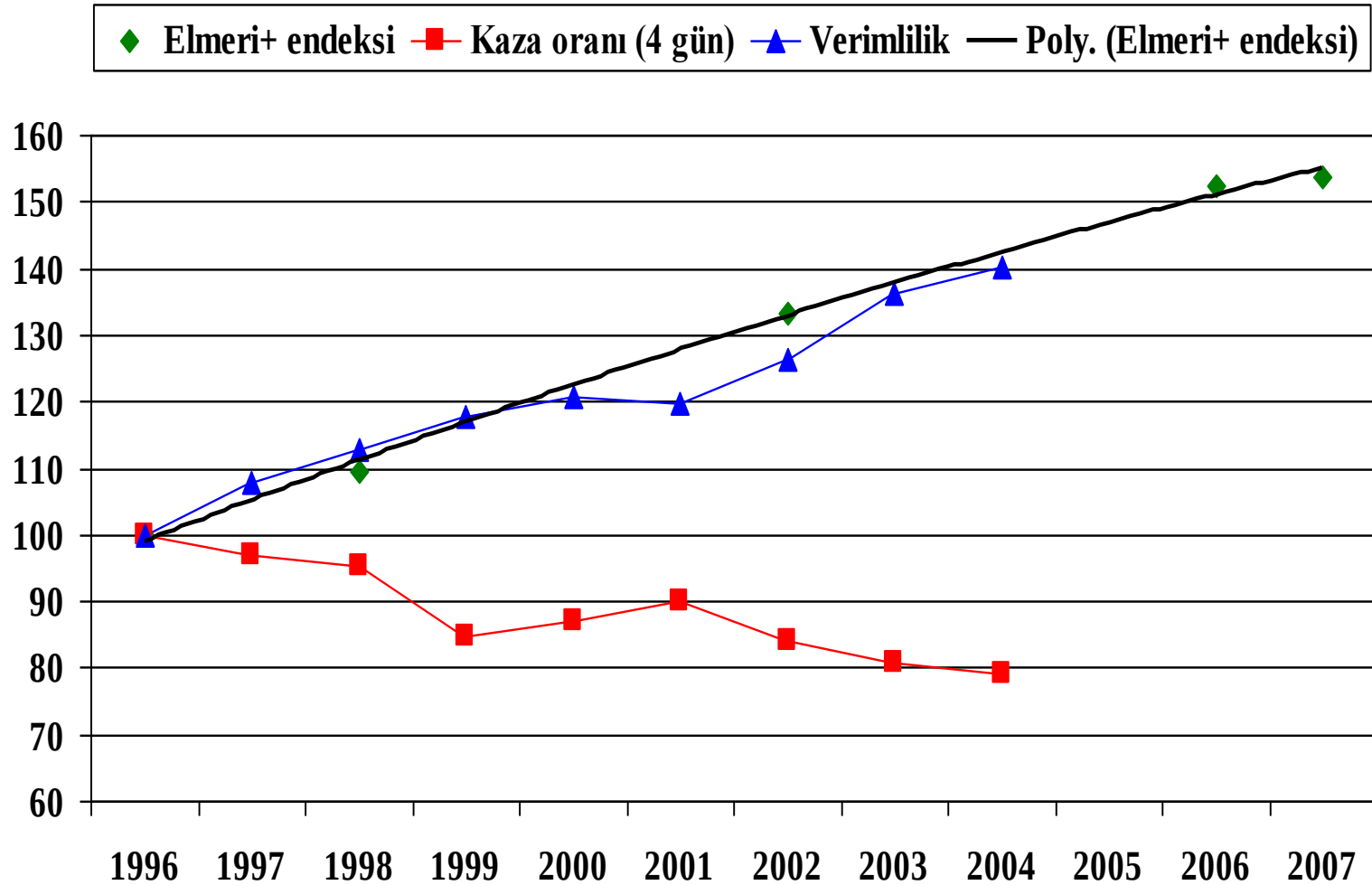
Kısa zamanda sonuçlarını görürsünüz

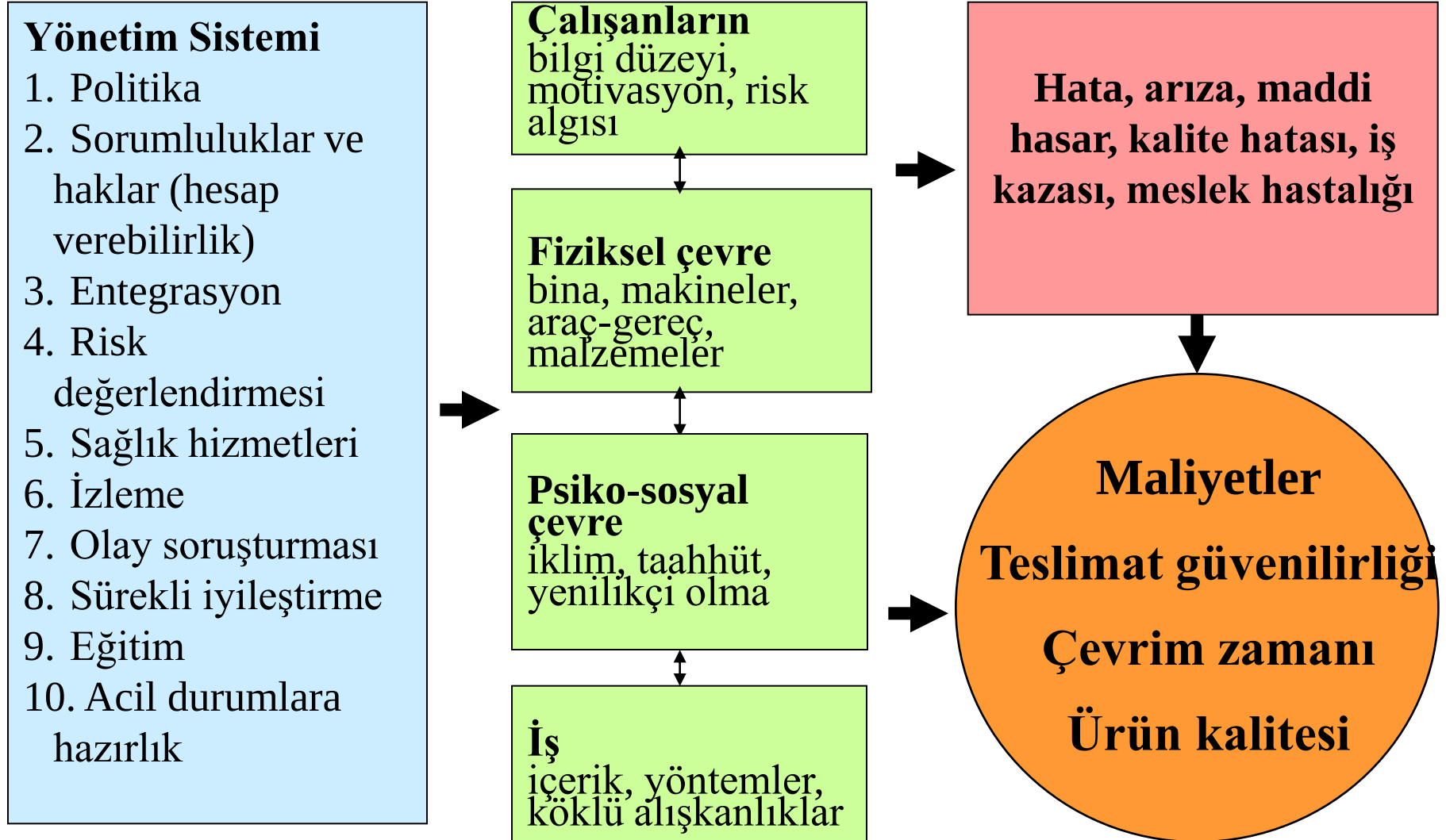
Ülkelere göre rekabet gücü ve iş güvenliği (Kaynak ILO)

Finlandiya'da metal sektöründe verimlilik, kaza oranı ve Elmeri – endeksinin gelişimi, yıl 1996=100

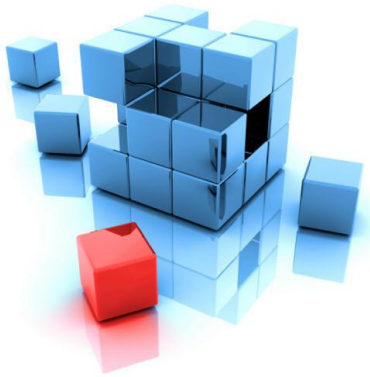

Güvenlik, Sağlık, Verimlilik ve Kalite Yönetimi

İSG-YS Süreci

- İSGİP İSG-YS; uluslar arası standartlarda, İSG Yönetim Sistemleri için hazırlanmış ILO Rehberlerinde (ILO, 2001) ve OHSAS 18001 standardında yer alan konuların çoğunu kapsamaktadır.
- Aynı zamanda, iş sağlığı ve güvenliği yönetimleriyle ilgili temel yasal yükümlülükleri de kapsar.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMLERİ

Genel Yapı

1. İSG-YS 10 kolay adım ile kurulur.
2. Böyle bir sistemi geliştirebilmesi için işletmenin gereken mali kaynakları ve insan kaynaklarını ayırması lazımdır.
3. İşletmedeki çalışanların, İSG-YS'nin geliştirilmesi çalışmalarına aktif olarak katılmaları gerekir.
4. İSGİP Ekibi tarafından madencilik sektörüne yönelik bir **İSG-YS Rehberi** hazırlanmıştır.
5. Lütfen daha fazla bilgi için www.isgip.org adresini ziyaret ediniz.

İSG-YS'deki 10 Temel Adım

İSG-YS Kapsamında Üst Düzey Yönetimin Sorumlulukları

1. Taahhüt ve Politika
2. Organizasyon ve iletişim
 - Sorumluluklar (yönetim, diğerleri)
 - Yasal ve diğer gereklilikler
 - İletişim, katılım, istişare
3. Temel İSG faaliyetleri, yıllık planlar, iç denetim ve yönetimin gözden geçirmesi

İSG İşlevleri

4.Risk Değerlendirmesi

- 5.Sağlık Gözetimi
- 6.Performans İzleme
- 7.Olayların bildirilmesi ve soruşturulması
- 8.Kontrol ve çalışma ortamının iyileştirilmesi
- 9.Eğitim ve iletişim
10. Acil durumlara hazırlıklı olma

İşletme Organizasyonu

- Üretim
- Satın alma
- Lojistik
- Bakım
- İdare ve diğer yönetim işlevleri

İSG Organizasyonu

- İSG Kurulu
- İşçilerin İSG temsilcileri
- İSG Uzman(lar)ı
- İS Hizmetleri

Adım 1: İSG Politikası ve Organizasyon

- İSG politikası ile işletmenin aşağıda verilen taahhüdü teyit edilmiş olur:
 - İşteki tehlikeler yüzünden hiç kimse yaralanmamalı veya hastalanmamalıdır.
 - İş güvenliği ve sağlığı ile ilgili bütün yükümlülükler yerine getirilecektir.
- İSG organizasyonu dahilinde;
 - İşçilerin güvenlik temsilcisi (>50 işçi)
 - İSG konseyi (>50 işçi)
 - İş güvenliği uzmanı
 - İş Sağlığı Hizmetleri

Adım 1 - KONTROL LİSTESİ

- İşletme sahibi/kıdemli yönetici, bir iş sağlığı ve güvenliği politikası imzalamıştır.
- Bu politika işletmenin, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarının muhafaza edilmesi, uygulanabilir yasal gerekliliklere uyulması ve devamlı iyileştirme sağlanması hususlarındaki iradesini teyit eder.
- İşçiler, taşeronlar ve halk, iş sağlığı ve güvenliği politikasına erişebilir.
- İşyerinde bir iş güvenliği temsilcisi vardır (50 ve üstünde işçi çalıştıran işyerleri).
- İşyerinde bir İSG Kurulu vardır (50 ve üstünde işçi çalıştıran işyerleri).
- İşyerinde bir İş Güvenliği uzmanı bulunur, işletmede çalıştırılabilir veya dışardan hizmet alınabilir.
- İşletme iş sağlığı hizmetlerini yetkin hizmet sağlayıcılardan ya da iş sağlığı profesyonellerinden almaktadır.

Adım 2: İSG ile ilgili sorumluluk ve haklar

- Yönetim kadrosu, birim sorumluları ve formenler işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinden sorumludur.
 - Güvenli çalışma ortamı
 - Uygun çalışma talimatı ve işçilerin eğitimi
 - Devamlı kontrol (izleme)
- İşçiler de sorumlu
 - İş güvenliği kurallarına ve talimatlara uymak
 - Tehlikeleri ve olayları bildirmek

Adım 2 - KONTROL LİSTESİ

- Yöneticiler, ustabaşları ve işçiler İSG hakkındaki hak ve sorumluluklarını bilirler; örneğin bunlar görev tanımlarında yazılıdır.
- Yöneticiler ve ustabaşları iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal gereklilikleri ve gerekli güvenlik standartlarını bilirler, yasal gerekliliklere dair uygun ve güncel bir liste mevcuttur.
- Yönetici ve ustabaşlarının İSG faaliyetleri için yeterli zamanı ve kaynağı vardır.
- Ustabaşları iş ortamı, makine ve araç-gereçlerle ilgili iş güvenliğini devamlı olarak izler.
- Ustabaşları işçilerin güvenli çalışıp çalışmadığını (güvenli çalışma yöntemlerinin kullanılması, koruyucu ekipman kullanılması, risk alma) devamlı izler.

Adım 3: İSG'nin işletme faaliyetleriyle bütünleştirilmesi

- Yeni makine, araç-gereç ve malzeme alımı
- Yeni proseslerin planlanması
- Bina, makine, taşıt ve kaldırma cihazlarının servis ve bakım işleri
- Tehlikeli Maddelerin güvenli bir şekilde kullanılması ve depolanması

Adım 3 – KONTROL LİSTESİ

- İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri yıllık planlara dahil edilir.
- Makine, araç-gereç ve malzeme alınırken iş sağlığı ve güvenliği göz önünde bulundurulur.
- Yeni prosesler ve işler planlanırken iş sağlığı ve güvenliği göz önünde bulundurulur.
- Binalar, elektrik tesisatı, havalandırma ve aydınlatma için bakım ve servis çalışmaları, güvenli olmalarını sağlayacak şekilde yapılır.
- Araçlar, kaldırma ekipmanı, makine ve araç-gereçlerin bakımı onları güvenli tutacak şekilde yapılır.

Adım 4: İşyeri Risk Değerlendirmesi “RD”

- İşveren, işyerinde iş kazalarına veya meslek hastalıklarına neden olabilecek tehlikeleri belirlemekle yükümlüdür.
- Risklerin en aza indirilmesi için bu tehlikelerin ortadan kaldırılması, veya kontrol altına alınması gerekir.
- Kontrollerin temeli risk değerlendirmesine dayanır.
 - İş kazası veya meslek hastalığının şiddeti ve olma olasılığı
 - Yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi
- 3T Risk Değerlendirmesi – Niteliksel Risk Değerlendirmesi sistemi

Adım 4: Temel tehlike türleri

Kazalarla ilgili tehlikeler

- Yüksekte çalışma, patlama, hareketli nesneler, ağır yükler, taşıtlar

Kimyasal ve biyolojik tehlikeler

- Solventler, tozlar

Fiziksel tehlikeler

- gürültü, titreşim

Ergonomik faktörler

- Yük kaldırma, kötü pozisyonda çalışma, tekrarlayan el hareketleri

Psiko-sosyal faktörler

- İş stresi, mesai saatleri, uygun olmayan muamele, işte çatışmalar

İşyeri Risk Değerlendirmesi

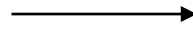
Risk Değerlendirmesini
Planla

Tehlikeleri belirle

Tehlikeleri ortadan kaldır

Riskleri değerlendir

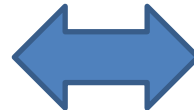
Tehlikeleri kontrol et

Kontrol & İzleme
Amir denetimi, teftişler

Talimat & Eğitim
Çalışma talimatları, bütün
çalışanların eğitimi

Adım 4 - KONTROL LİSTESİ

- İşyerinde risk değerlendirmeleri yapılır, belirli aralıklarla ve işyerinde değişiklikler planlandığında ve uygulandığında bunlar güncellenir.
- İşyeri risk değerlendirmeleri, hem her gün yapılan hem de bakım gibi arada sırada yapılan tüm farklı faaliyet ve işleri kapsar.
- Her türlü tehlike kapsam içinde tutulur: kazaya yol açan tehlikeler, fiziksel ve kimyasal maruziyetler, kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları ve psikososyal faktörler.
- Departman yöneticilerine, işçilere, iş güvenliği uzmanlarına ve sağlık hizmetleri sunan kişilere **risk değerlendirmesi** süreci boyunca danışılır.
- **Önleyici** ve **düzeltilici** faaliyetler risk değerlendirmesine dayalı olarak hazırlanmaktadır.

Adım 5: İş Sağlığı Hizmetleri

İşveren, çalışanları için İş Sağlığı Hizmetlerini düzenlemek durumundadır

- Meslek hastalıklarının ve işle ilgili risklerin (tıbbi muayeneler) erken **belirlenmesi** ve **önlenmesi**;
- Çalışma koşullarının iyileştirilmesi için tavsiye verilmesi;
- Çalışanların işle ilgili hastalıklar konusunda bilgilendirilmesi ve çalışanlara tavsiyelerde bulunulması.

Adım 5 - KONTROL LİSTESİ

- İş sağlığı hizmet sağlayıcısı, **yasalara** ve **iyi uygulamalara** uygun sağlık gözetimi gerçekleştirecektir.
- Yapılacak sağlık gözetimi, işyerinde yapılan risk değerlendirmesinde **tespit edilen tehlikeler** dikkate alınarak yapılacaktır.
- İş sağlığı hizmet sağlayıcısı **önleyici** ve **düzeltilici** faaliyetlerle ilgili tavsiyelerde bulunur; bu tavsiyeler dikkate alınır.
- Sağlık gözetimi için yıllık plan hazırlanmış; bu plan, işletmenin genel **Yıllık Planının** bir parçasıdır.

Adım 6: Performans İzleme

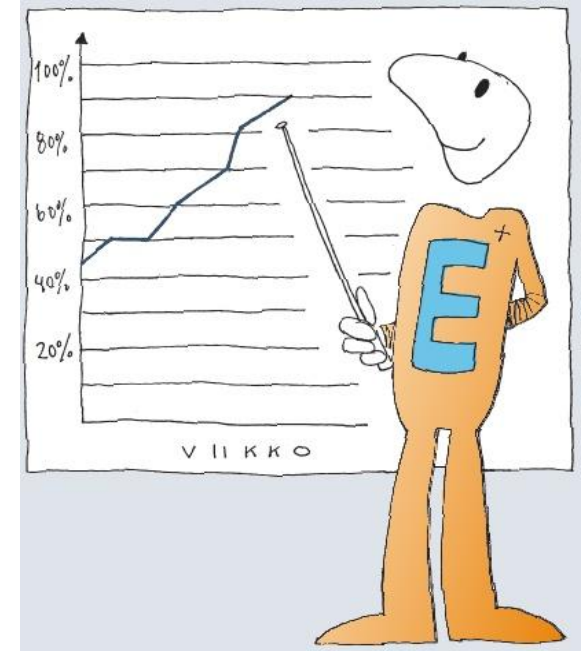
Ekipmanla ilgili planlı denetimler

- Vinçler ve kaldırma cihazları;
- Basınçlı kaplar ve kompresörler;
- Yangın söndürücüler;
- Elektrik tesisatı ve elektrikli aletler;
- Seyyar çalışma platformları ve iskele

Çalışma ortamını ve iş yöntemlerini denetlemek üzere yapılan gözlem turları

- Elmeri^{san}, TR
 - Güvenlik endeksi, %

Çalışanlarla yapılan anketler

Elmeri endeksi örneği

3. SONUÇLAR

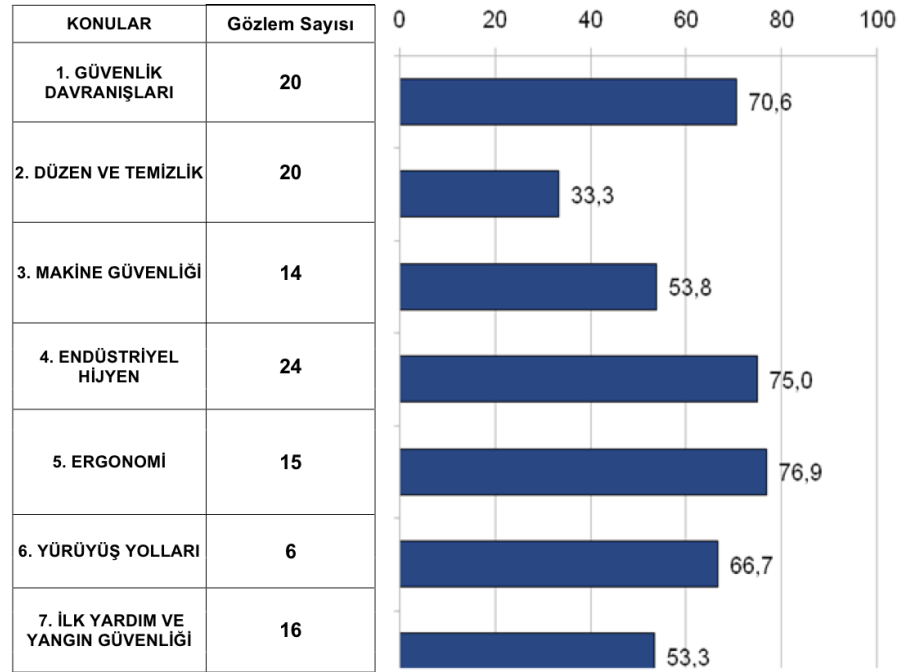
3.1 Endeks Özeti

Şirketin adı : İSGİP Metal Ltd.

Tarih : 19/02/2011

Şirketin Mevcut Durum Endeksi =

60,9

Adım 6 - Kontrol Listesi

- Makine ve araç gereçler zorunlu periyodik denetimlere tabi tutulur. Bu denetimlerin tutanakları ve düzeltici faaliyetler kayıt altına alınır.
- Periyodik iş güvenliği denetimleri yapılır, denetimlerin etkinliğini geliştirebilmek amacıyla uygun kontrol listeleri ve standart yöntemler kullanılır.
- Formen ve işçi temsilcileri denetimlere katılır.
- Önleyici ve düzeltici faaliyetler bu denetimler temelinde yapılır.
- İş sağlığı ve güvenliği konusunda işçilerin fikirleri ve önerilerini tespit edebilmek için anketler yapılır.

Adım 7: Olay bildirimi ve soruşturması

Olay nedir?

- Yaralanmayla sonuçlanan kaza (hafif, şiddetli, ölümcül)
- Maddi hasarla sonuçlanan kaza
- Ramak kala kaza, ramak kala (yaralanma / maddi hasara yol açabilirdi)

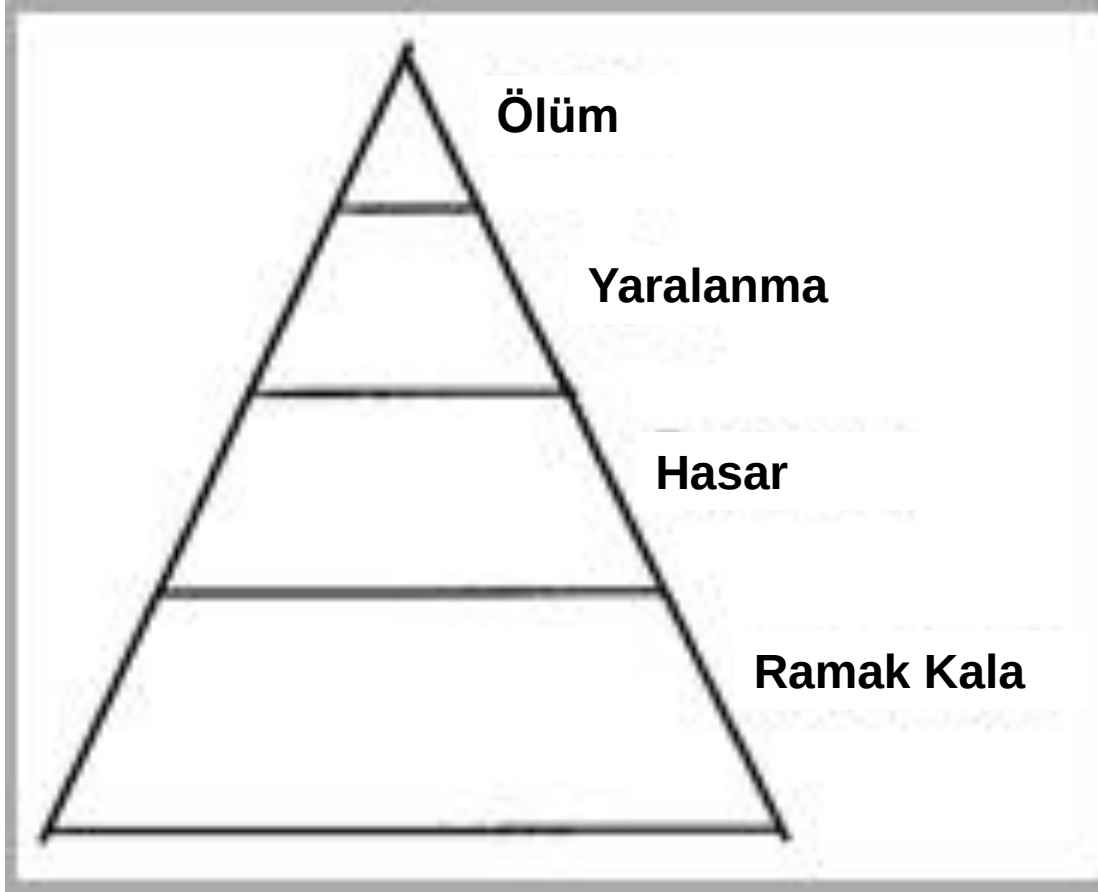
Bütün olaylar, ders çıkarıp koşulları iyileştirmemiz için birer fırsattır.

➤ Hepsinin işletme tarafından soruşturulması gerekir.

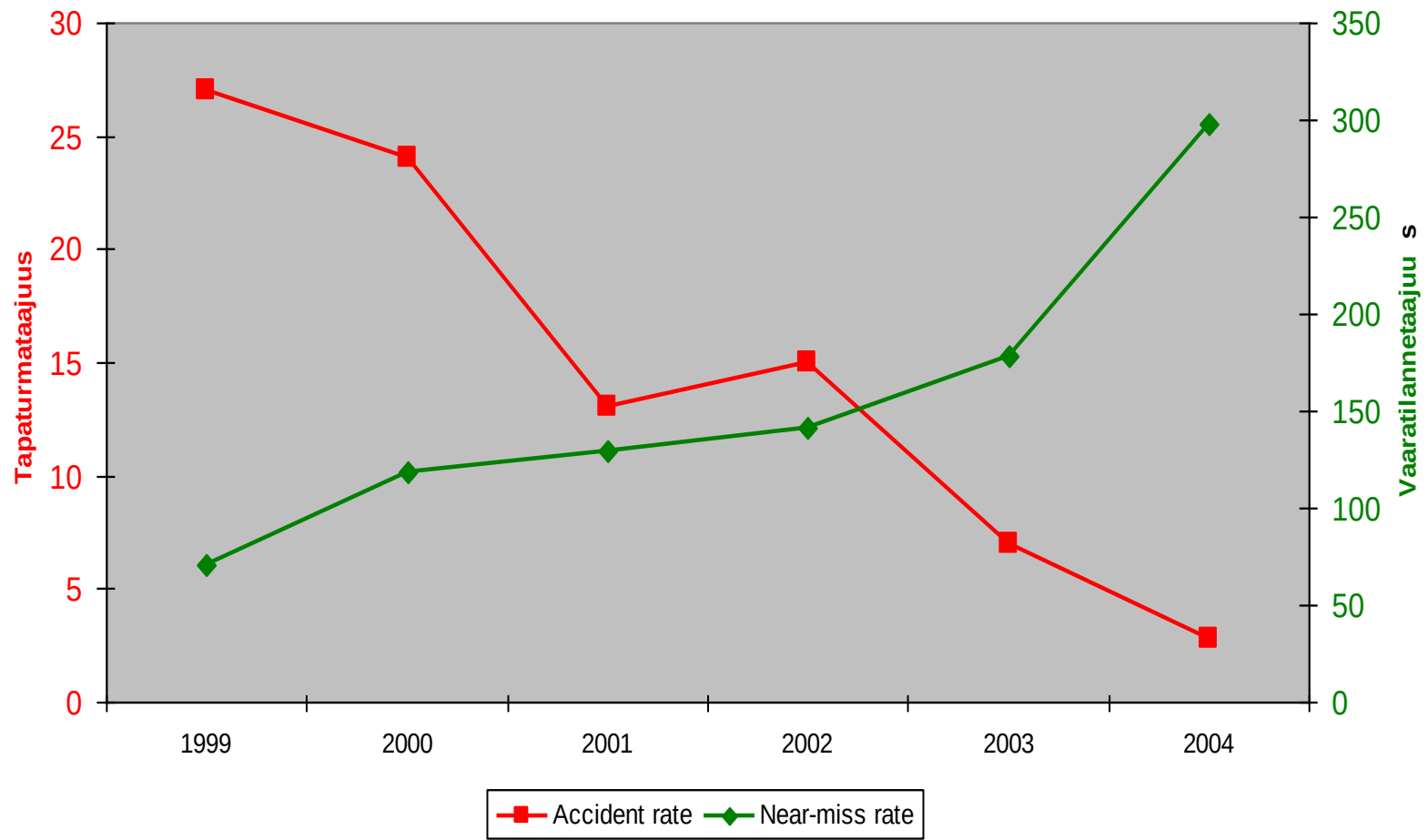
0-Kaza Yaklaşımı

- Bütün kazalar önlenabilir.
 - Hastalıklar ve çevreye verilen zararın da önüne geçilebilir.
- Bunların önlenmesi işletme yönetiminin görevlerinden biridir.
 - Bunlar yönetim sistemindeki aksaklıkların göstergesidir.
- Kaza ve hastalıkların önlenmesi yalnızca yasal bir yükümlülük değildir; aynı zamanda
 - Tasarruf etmenizi ve
 - İmajınızı iyileştirmenizi sağlar; ayrıca
 - Ahlaki ve etik bir görevdir.

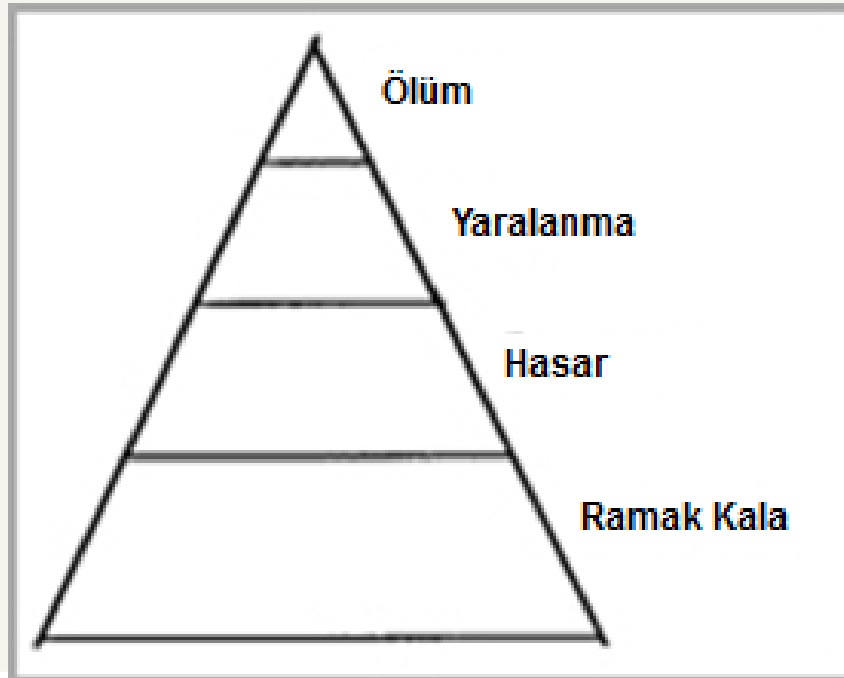

Ölümle
sonuçlanan
her bir
kazadan önce
binlerce
Ramak Kala
olay olacaktır

1999 – 2004 yılları arasındaki kaza ve ramak kala oranları, kaza sayısı/milyon saat (Boliden Harjavalta)

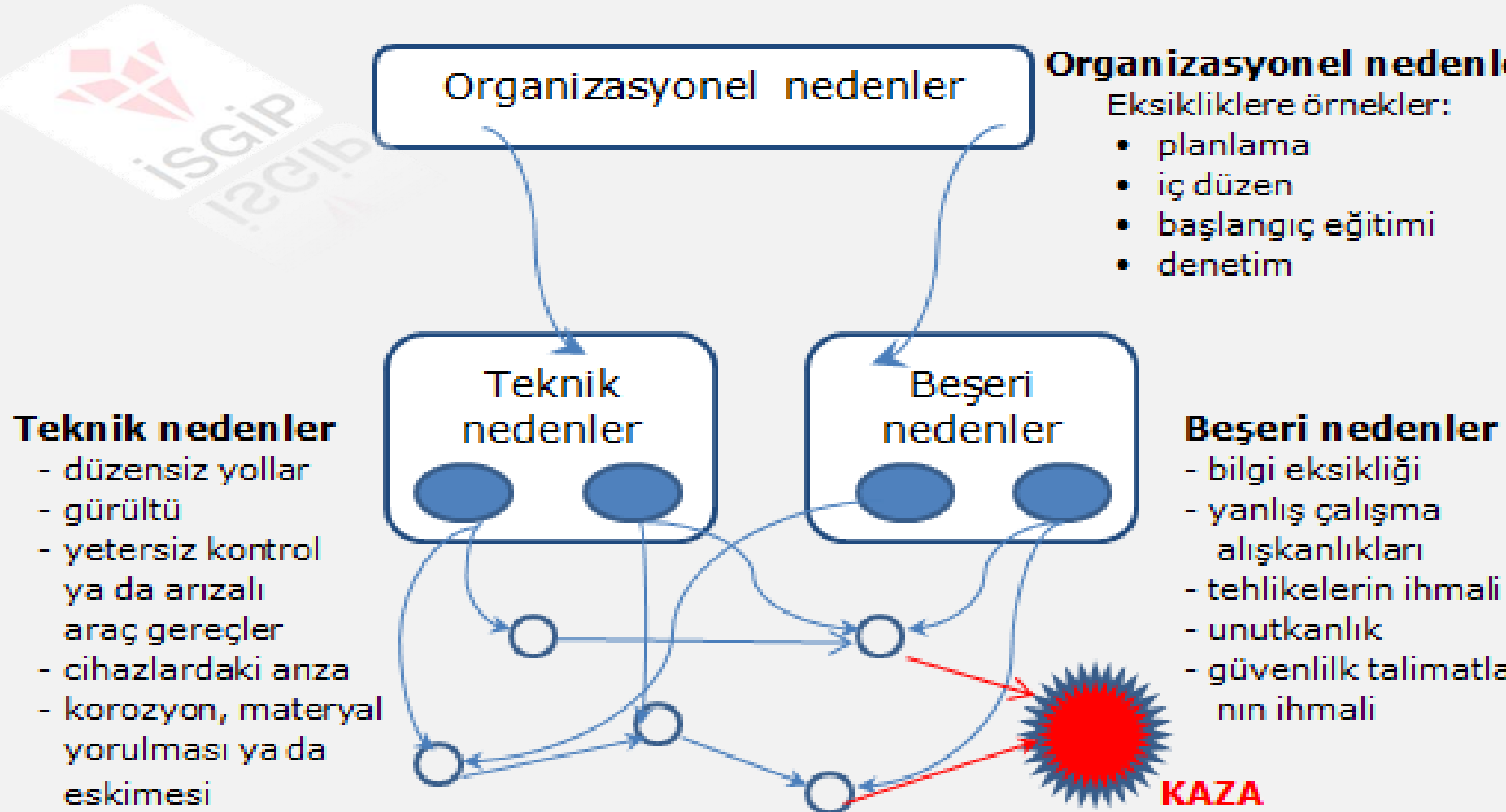
Soruşturmalarla Gösterilen Çaba

En çok çabayı ciddi kazaların soruşturulmasında gösteririz.

– Eğer daha az ciddi kazaların ya da ramak kalaların soruşturulmasında çaba sarf edersek daha ciddi kazaların sayısını azaltabiliriz.

KAZALARA YOL AÇAN NEDENLER

Kaza ve olaylara yönelik vakalar zinciri

Adım 7 - Kontrol Listesi

- İşe gelmemeyele sonuçlanan tüm kazalar araştırılır.
- Formen ve işçi temsilcisi araştırmaya katılır.
- Araştırmanın amacı kazanın nedenlerini belirlemek ve iyileştirmeleri uygulamaktır; kimin suçlu olabileceğini bulmak değil.
- İşçiler, kaza benzeri tüm olayların araştırılması ve iyileştirmelerin yapılabilmesi amacıyla tüm ramak kalaları ve tehlikeleri bildirmek konusunda teşvik edilir.

Adım 8: SÜREKLİ İYİLEŞTİRME

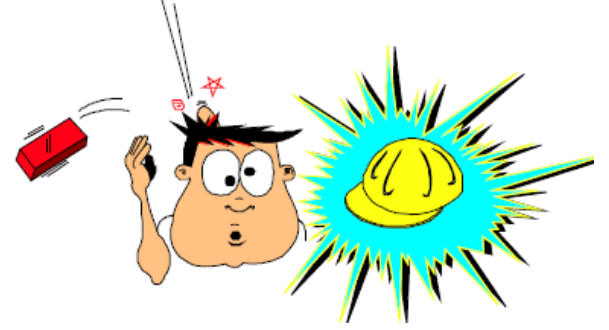
AB Çeçeve Direktifi: Kontrol Hiyerarşisi

“Ortadan kaldır, azalt, kontrol altında tut”

1. Tehlikeyi ortadan kaldırın
2. Tasarım ve mühendislik çalışmalarıyla tehlikeyi azaltın
3. Toplu koruma önlemleri uygulayın
4. Son çare olarak KKD kullanın

SÜREKLİ İYİLEŞTİRME

- Çalışanların girişimleri
 - Hızlı yanıt ve geribildirim
- Uygulaması kolay önleyici faaliyetler hemen yapılır.
- Daha zor faaliyetler yıllık planlara dahil edilir.
- İSG yönetim sistemindeki zayıflıkların belirlenmesi için (iç/dış) denetimler yapılır.
- İSG yönetim sistemindeki iyileştirilmelerin uygulanması için yönetimin gözden geçirilmesi yapılır.

Adım 8 - Kontrol Listesi

- Uygulanabilir olduğunda önlemenin teknik yolları kişisel koruyucu donanımlardan önce gelir.
- Sorun tespit edildiğinde uygulaması kolay ve mali açıdan karşılanabilir önleyici ve düzeltici faaliyetler hemen gerçekleştirilir.
- Daha zor ve pahalı önleyici faaliyetlerin planlaması yapılır ve bu planlar şirketin yıllık planlarına dahil edilir.
- İşçiler iş sağlığı ve güvenliğinin iyileştirilmesinde girişimlerde bulunmaya teşvik edilir, bu girişimler değerlendirilir ve hemen geribildirimde bulunulur.
- İşletmedeki iş sağlığı ve güvenliği yönetimindeki iyileştirmelere olan ihtiyacın belirlenebilmesi için iç ve dış denetimler gerçekleştirilir.
- İşletmedeki iş sağlığı ve güvenliği yönetimindeki olası iyileştirmelere dair karar alınması amacıyla yönetim gözden geçirilmesi yapılır.

Adım 9: Eğitim ve İletişim

Aşağıdaki durumlarda eğitime ihtiyaç vardır:

- işe alım,
- işyerinde görev değişikliği
- yeni iş ekipmanlarının kullanımına başlanması

İletişim

- İş güvenliği politikası, risk değerlendirmesi, olayların soruşturulması, planlar, iş sağlığı ve güvenliği yasaları ve düzenlemeler
- İlan tahtaları, haber bültenleri, yüz yüze iletişim, kısa bilgilendirme oturumları

Adım 9 - Kontrol Listesi

- İşe yeni alınanlar işyerindeki iş sağlığı ve güvenliği konuları, iş sağlığı hizmetleri, işyerinde en sık rastlanan tehlikeler, işçilerin hak ve ödevleri hakkında bilgilendirilir.
- Her işçi yaptığı işin olası tehlikelerinin farkında olacak ve güvenli çalışma prosedürlerini kullanacak şekilde eğitilir.
- İşçilere işyerindeki iş güvenliği politikası, yıllık planlar, risk değerlendirmeleri, olayların araştırılması konusunda işyeri toplantılarında hem yazılı (ilan tahtaları, vs.) hem sözlü bilgi verilir.
- İşçiler için iş sağlığı ve güvenliği yasa ve mevzuatı mevcuttur.
- İşçilerden arasından seçilen iş güvenliği temsilcisi özel iş güvenliği eğitimine katılmıştır.

Adım 10: Acil durumlara hazırlık

Acil durumlara hazırlık

Acil durumlarda müdahale ile hazırlık kapasitesini iyileştirmek için ilk adım olarak işletmenizin karşı karşıya kalabileceği **acil durumları** belirleyiniz.

Faaliyetlerin **başlatılması** veya **durdurulması**, inşaat ve yıkım faaliyetleri gibi hem olağan hem de olağan dışı faaliyetler sırasında meydana gelebilecek acil durumlar dikkate alınmalıdır.

Adım 10 - Kontrol Listesi

- Yangın ve patlama riski gibi potansiyel acil durum riskleri belirlenmiştir ve bu tarz olayları önlemek amacıyla gerekli adımlar atılmıştır.
- İşyerinde bir acil durum planı vardır ve acil durumlar için belli aralıklarla tatbikatlar yapılır.
- Acil durum çıkışları erişilebilirdir ve uygun şekilde işaretlenmiştir.
- İşyerinde eğitilmiş ilk yardım personeli ve uygun ilk yardım kitleri mevcuttur.

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye’de İşyerlerinde İş Sağliğı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi Projesi (www.isgip.org)

Improvement of Occupational Health and Safety Conditions at Workplaces in Turkey (www.isgip.org)

TEŞEKKÜR EDERİM!

İyi şanslar ve güvenli çalışmalar

Nick Hardie

İSGİP EKİBİ
TÜRKİYE’DEKİ KOBİler için çalışıyor

